

**HALMASHAURI YA MANISPAA YA TABORA
KITENGO CHA MAENDELEO YA UFUGAJI WA NYUKI
MAFANIKIO YALIYOPATIKANA KWA KIPINDI CHA 2015/2016 hadi
2020/2021.**

Mafanikio haya yamepatikana kutokana na utekelezaji wa Sera ya Taifa ya Ufugaji wa Nyuki, 1998 kuitia shughuli mbalimbali zilizopangwa katika kipindi hiki. Shughuli kuu zilizotekelawa ni pamoja na utoaji wa mafunzo mbalimbali, uhamasishaji na uratibu kwa wadau wa sekta ya ufugaji wa Nyuki wakijumuisha wafugaji wa nyuki, wachakataji na wafanyabiashara wa mazao ya nyuki pamoja na taasisi za umma na binafsi. Aidha, utekelezaji huu ulienda sambamba na utekelezaji wa *ilani ya Chama Cha Mapinduzi ya 2015 ibara ya 33 'Kuendelea kutekeleza programu ya ufugaji nyuki ya mwaka 2007–2016 ili kuwajengea uwezo wadau wake kuzifahamu mbinu bora za uzalishaji wa mazao ya nyuki na pia masoko ya asali na nta ya ndani na nje ya nchi'.* Aidha, Ilani ya CCM ya 2020 – 2025 ibara ya 69 inaendelea kutekelezwa kikamilifu.

Mafanikio yaliyopatikana yanayoonekena (tangible outcomes/outputs) ni:-

- 1. Uanzishwaji wa viwanda vya kuchakata mazao ya nyuki (Nta na Asali);**
 - a. Kiwanda chenye uwezo wa kuchakata zaidi ya tani moja kwa siku kimeanzishwa chini ya umiliki wa Chuo cha Mafunzo ya Ufugaji (BTI) nyuki kilichopo katika Hamashauri ya Manispaa ya Tabora.



Sehemu ya mitambo ya kuchakata asali - BTI



Sehemu ya mitambo katika kiwanda cha kuchakatia asali - BTI

b. Kiwanda chenye uwezo wa kuchakata zaidi ya tani 1.5 za Asali na Nta kimeanzishwa chini ya umiliki wa kikundi cha wafugaji wa Nyuki Vijana kinachoitwa Miombo Beekeepers Initiatives. Kiwanda hiki kipo Kata ya Cheyo katika Mtaa wa Mrema (Barabara ya kuelekea airport), Aidha, uwezeshaji kutoka Mfuko wa Misitu Tanzania (TaFF), Halmashauri ya Manispaa ya Tabora kuitia mkopo wa 10% (fungu la akinamama, vijana na wenye ulemavu) na juhuhi binafsi za wanakikundi zimefanikisha uunzishaji wa kiwanda hiki bora.



Muonekano wa mitambo ya kiwanda cha kuchakata Asali na Nta - MBI



- c. Kiwanda cha kuchakata na kusafisha Nta pekee kinachomilikiwa na sekta binafsi (Grand Botanical) kimeanzishwa na kuendelea kuboreshwa. Kiwanda hiki kina uwezo wa kuchakata tani 100 za nta kwa mwaka, lengo ni kuchakata nta kwa ajili ya kuisafirisha nje ya nchi (for export). Usafirishaji wa bidhaa hii nje ya nchi unainufaisha nchi kwa kujiongezea fedha za kigeni na wafugaji kupata soko la uhakika la Nta. Kwa wastani kiwanda kimekuwa kikichakata tani 54 za nta kwa mwaka, bidhaa zimethibitishwa na **Tbs**. Kiwanda hiki kipo Mtaa wa Kiloleni, Manispaa ya Tabora.
- d. Uanzishaji wa kiwanda kidogo cha kuchakata Asali kinachoitwa Honey house processing centre kilichopo Mtaa wa Ipuli, Manispaa ya Tabora umefanyika. Bidhaa inayotoka katika Kiwanda hiki imethibitishwa na **Tbs** na hivo kuwa na ubora unaotakiwa sokoni. Kiwanda kina uwezo wa kuchakata kiasi cha tani 3 kwa mwaka.

Viwanda hivi vinaendelea kuboresha ubora na usalama wa mazao ya nyuki ili kuwa shindani sokoni na hivo kuyaongezea thamani ambapo wachakataji na wafanyabiashara wa mazao ya nyuki wamevezeshwa kujiongezea kipato chao. Viwanda hivi pia vimeendelea kutatua changamoto ya upatikanaji wa soko la mazao ya asali na Nta katika

Manispaa ya Tabora na Mkoa wa Tabora kwa ujumla wake. Aidha, fursa za ajira zitaongezeka hasa kwa vijana na makundi maalum ikiwa ni pamoja na kuboresha fursa za mafunzo ya vitendo kwa wadau mbalimbali.

2. Upatikanaji wa mapato ya Halmashauri kutoka Tsh.0 mwaka 2015 hadi kufikia takribani Tsh. 18,000,000/- mwaka 2020/2021.
3. Uzalishaji wa mazao ya Nyuki umekuwa ukiongezeka mwaka hadi mwaka kutegemeana na uwepo wa hali ya hewa inayostahili. Kwa wastani uzalishaji umeongezeka kutoka Tani 10 za asali na 0.5 za nta mwaka 2015 hadi kufikia Tani 109.9 za asali (sawa na Tsh. 384,650,000/- kwa wafugaji na Tsh.879,200,000 kwa wachakataji na wafanyabiashara) na 6.4 za nta (Sawa na Tsh.64,000,000/-) mwaka 2019/2020.



Mazao ya Nyuki (Nta&Asali) yanayozalishwa Tabora Manispaa.



4. Biashara ya mazao ya nyuki imeendelea kukuwa na kuwanufaisha wafugaji wa Nyuki na wafanyabiashara wa mazao haya. Mathalani, mwaka 2015 thamani ya mazao yaliyonunuliwa na kuuzwa ilikuwa takribani Tsh. 13,000,000/-, mwaka 2018/2019 ilifikia Tsh. 96,000,000/- za asali na Tsh.70,100,000/- za nta (Sawa na ukuaji wa 93% kwa kipindi cha 2015/16 hadi 18/19 na 23.2% kwa mwaka). Mfano, maduka ya kuuza asali yameendelea kufunguliwa.



Duka la asali camp namba 2, Barabara ya Sikonge-Manispaa ya Tabora.



Wachakataji wa Mazao ya Nyuki wakiiza Asali

5. Halmashauri imewezesha Vikundi vitano vya wafugaji wa nyuki kunufaika kwa kupata ruzuku ya Tsh. 104,000,000 kutoka Mfuko wa Misitu Tanzania. Fedha hii imetumika kununulia mizinga 420, mtambo 1 wa kuchakatia asali, kujengea mabanda 7 ya kufugia nyuki na kutolea mafunzo ya ufugaji bora wa Nyuki. Vikundi hivi ni Ecobeg-20,000,000/-, Akina mama tuinuane – 5,000,000/-

(Ifucha); Iboco-20,000,000/- (Inala), Akina mama Juhudi-20,000,000/- (Kalunde) na Miombo Beekeeping initiatives – 39,000,000/- (Masimba).



Banda la kufugia Nyuki la kikundi cha ECOBEG – Ifucha, Manispaa ya Tabora.



Banda la kufugia Nyuki la kikundi cha akina mama Juhudi, Kalunde (Juhudi binafsi).



Mizinga ya sanduku iliyotundikwa, IBECO-Inala one.

6. Uanzishwaji wa umoja wa wafugaji nyuki na wachakataji wa mazao ya nyuki (TABNET), ambao haukuwepo hapo kabla. Lengo la umoja huu ni kuwaunganisha wadau wa sekta ya ufugaji nyuki ili kuboresha ufanisi wa shughuli zao

7. Uanzishaji wa uvunaji wa sumu ya nyuki (bee venom) kimkataba kwa ajili ya kuiuzia kampuni ya ACLA kutoa Dar es salaam ambayo itaisafirisha kwenda nchi za nje. Wafugaji wa Nyuki watanufaika kwa kujiongezea kipato kwani gram 1 itauzwa kati ya Tsh. 15,000/- hadi 50,000/-. Uvunaji huu ni wa kwanza kufanyika hapa nchini hivo itakuwa model. *Aidha, 2020/2021 jumla ya gram 352 za sumu ya Nyuki zenyenye thamani ya Tsh. 7,040,000/- zimevunwa na kununuliwa.*

8. Uongezaji thamani mazao ya nyuki (value addition) umefanyika kwa wafugaji kutengeneza mafuta ya kupaka na mishumaa kutokana na mazao ya nyuki. Hali hii imeboresha upatikanaji wa kipato kwa kuwa kilo 1 ya nta huuzwa Tsh.11,000/- ambapo inaweza kutangeneza chupa 33 za mafuta ya kupaka, sawa na Tsh. 66,000.



Skin Balm-Mafuta yatokanayo na Nta ya Nyuki, Tuinuane group –National street

9. Kuhamasisha vijana kujeungwa na shughuli za ufugaji wa Nyuki ikiwa ni fursa za upatikanaji wa ajira.



Kijana mwenye Tshirt nyekundu aliyeanzisha biashara ya kuuza asali standi kuu ya mabasi Tabora, akielekezwa namna bora ya kuboresha vifungashio vya asali.



Vijana kutoka kijiji cha Inala one waliojiunga na shughuli za ufugaji wa Nyuki-Ajira

10. Takwimu: Jumla ya wafugaji nyuki ni 616 (Ke-120); Mizinga ni 3,360 ya sanduku na 8,210 ya asili; Vikundi vya wafugaji nyuki 33; Vikundi vya uchakataji 18; Vyama vya umoja wa wafugaji nyuki na wachakataji 1; na Viwanda vya kuchakata mazao ya nyuki 4. Kwa ujumla ongezeko ni zaidi ya 50% ukilinganisha na mwaka 2015.

11. Mafunzo ya ufgaji bora wa Nyuki hutolewa kwa wadau wote

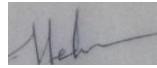


Mafunzo ya ufgaji bora wa Nyuki yakitolewa kwa vitendo

CHANGAMOTO ZA UTEKELEZAJI:

1. Uwepo wa wataalam wachache wa fani ya Ufugaji wa Nyuki, Mpaka sasa mtaalamu yupo mmoja tu wakati mahitaji ni wataalam 4; Maombi yameendelea kuwasilishwa Serikalini.
2. Uzalishaji wa mazao ya nyuki usiotosheleza mahitaji ya soko; Uhamasishaji wa wananchi kujiunga na shughuli za ufugaji nyuki unaendelea
3. Uhaba wa vituo maalum vya kuuzia na kununulia mazao ya nyuki; Uhamasishaji wa kuanzisha vituo vya kununulia na kuuzia mazao ya nyuki unaendelea ikiwa ni pamoja na jitihada za kuanzisha viwanda/vituo vingi vya kuchakata mazao ya Nyuki.
4. Bajeti isiyotosheleza mahiataji; Uandikaji wa maandiko kwenda sehemu mbalimbali unafanyika kwa kushirikiana na vikundi vya wafugaji wa nyuki na wachakataji wa mazao ya nyuki. Aidha, washirika wa maendeleo wanakaribishwa

Imeeandaliwa na



Seif Salum

Mkuu wa Kitengo
Maendeleo ya Ufugaji wa Nyuki.